

Registerbaseret Arbejdsstyrkestatistik (RAS)

*Beskrivelse af Registerbaseret Arbejdsstyrkestatistik ved Danmarks Statistik, DOC*X*

Esben Meulengracht Flachs og Sesilje Bondo Petersen, Arbejds- og Miljømedicinsk Afdeling, Bispebjerg Hospital

Formål^[1]

Formålet med den Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS) er at opgøre befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet efter socioøkonomiske status. Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) er en årlig individbaseret opgørelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet baseret på registerinformation. Det betyder, at statistikken indeholder oplysninger om samtlige individer i den danske befolkning. Hovedvariablen i RAS-statistikken er variablen socioøkonomisk status som svarer til variablen arbejdsmarkedsstatus i arbejdskraftundersøgelsen. Via denne variabel kan befolkningen opdeles i tre hovedgrupper, hhv. beskæftigede, arbejdsløse (som tilsammen udgør arbejdsstyrken) og personer uden for arbejdsstyrken.

RAS egner sig især til at foretage opgørelser:

- for små persongrupper, ex. for personer med bopæl eller arbejdssted i bestemte kommuner, personer i bestemte aldersgrupper eller detaljerede branchefordelte beskæftigelsestal.
- over en lang tidsserie, idet RAS statistikken starter i 1981 og indeholder få databrud.

Periode^[1]

RAS blev udarbejdet for første gang i 1981 (vedrørte befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november 1980). Statistikken bliver lavet én gang årligt og er udgivet i perioden fra 1981 og frem. Den lange tidsserie indeholder 2 databrud, der daterer sig til henholdsvis 2003 og 2009.

Population og referencetidspunkt^[1]

Populationen i RAS er befolkningen med bopæl i Danmark d. 1. januar med oplysning om tilknytningen til arbejdsmarkedet året før. Ved opdelingen af befolkningen efter dens tilknytning til arbejdsmarkedet kan der anvendes en referenceperiode af forskellig længde. Referenceperioden kan være af længere varighed som fx 1 år, hvor personens vigtigste aktivitet i forhold til arbejdsmarkedet i årets løb afgør, hvorvidt han placeres som erhvervsaktiv eller ikke. Når der anvendes en længere referenceperiode benævnes de erhvervsaktive den normalt erhvervsaktive befolkning. Der kan i stedet vælges en kort referenceperiode på

fx én dag eller én uge. De erhvervsaktive kaldes i denne sammenhæng for den aktuelt erhvervsaktive befolkning eller arbejdsstyrken. I den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik anvendes en kort referenceperiode og den efterfølgende beskrivelse er derfor begrænset hertil. RAS er en årlig individbaseret opgørelse, hvor befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet opgøres på den sidste arbejdsdag i november året før. RAS dateres efter tidspunktet, hvor befolkningen opgøres, dvs. primo året. RAS 2010 indeholder således oplysninger om tilknytningen til arbejdsmarkedet i november 2009.

Indhold^[1]

RAS er en årlig individbaseret opgørelse, hvor befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet opgøres på den sidste arbejdsdag i november året før. Kernevariablen i RAS er "socioøkonomisk status". Via denne variabel kan befolkningen opdeles i tre hovedgrupper:

1. Beskæftigede
2. Arbejdsløse
3. Personer uden for arbejdsstyrken

De beskæftigede er enten lønmodtagere, selvstændige eller medarbejdende ægtefæller, mens arbejdsløse omfatter bruttoledige dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere. Personer uden for arbejdsstyrken omfatter bl.a. andre offentligt forsørgede, studerende, børn og unge og alderspensionister.

Statistikken indeholder en række baggrundsoplysninger, der knytter sig til selve personen, eller til det arbejdssted, som beskæftigede arbejder på.

- Oplysninger, der knytter sig til personen, kan f.eks. være:
- Demografiske oplysninger (f.eks. køn, alder, herkomst, bopælskommune)
- Uddannelsesoplysninger (f.eks. højeste fuldførte uddannelse, igangværende uddannelse)

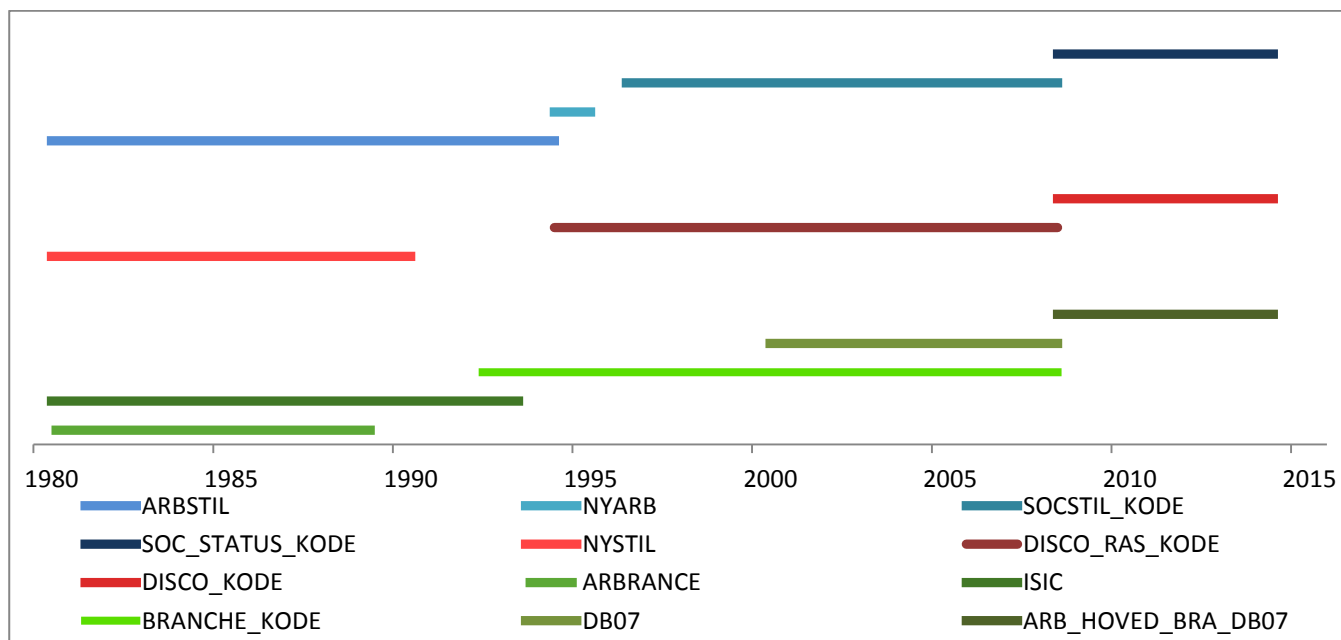
Oplysninger der knytter sig til arbejdsstedet, kan f.eks. være:

- Branche
- Arbejdsstedsadresse
- Sektor

Eftersom registret indeholder identifikation af såvel personen som arbejdsstedet, kan der efter behov kobles diverse baggrundsoplysninger på registret.

Elleve registre udgør det væsentligste input ved dannelsen af RAS. Registrerne er: Det centrale oplysningsregister fra Told- og Skattestyrelsen, Løn- og personalestatistikregistret for den offentlige sektor, Erhvervsregistret (CER), Arbejdsledighedsstatistikregistret (CRAM), Statistikregistret for arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger (AMFORA), Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM), Uddannelsesstatistikregisteret (UKM), Kontanthjælpsstatistikregistret, Sygedagpengestatistikregistret, Indkomststatistikregistret og Befolkningsstatistikregistret.^[2]

Beskrivelse af centrale variable:

Figur 1: Centrale variable i RAS i perioden 1980 til 2015. Socioøkonomisk status er blå, Jobtitel er rød og branche er grøn. [5,6]

Socioøkonomisk status [1,4]

Socioøkonomisk status er kernevariablen i den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik. Variablen bliver dannet ved at befolkningen klassificeres på baggrund af ILO's anbefalinger med hensyn til begreber og definitioner vedrørende arbejdsmarkedsstatistik. Variablen inddeler befolkningen efter den primære arbejdsmarkedstilknytning i grupper af selvstændige, medhjælpende ægtefæller, lønmodtagere og et antal kategorier udenfor arbejdsmarkedet. Både variabelens navn og den konkrete klassificering har ændret sig gennem perioden 1980-2012. Fra 1997 er variabelen arbejdsstilling afløst af socioøkonomisk status. Den socioøkonomiske klassifikation svarer for de fleste grupper til den hidtil anvendte. Ændringen vedrører alene underopdelingen af lønmodtagergruppen. Lønmodtagerne er opdelt efter færdighedsniveauer baseret på DISCO-88. Tidligere blev lønmodtagerne opdelt i en funktionærgruppe og en arbejdergruppe. I Statistiske Efterretninger i serien Arbejdsmarked nr. 1998:21 tabel 9^[7], er der vist en overgangstabel mellem den gamle og nye klassifikation.

ARBSTIL (1980-1993)

Variablen til opgørelse af den primære arbejdsmarkedstilknytning kaldes ARBSTIL i perioden 1980-1993. DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til ARBSTIL.

NYARB (1994-1995)

Variablen til opgørelse af den primære arbejdsmarkedstilknytning kaldes NYARB i perioden 1994-1995. Variablen ændrer navn fra ARBSTIL til NYARB, fordi der indføres en mere detaljeret underopdeling af personerne uden for arbejdsstyrken i 1994.

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til NYARB.

SOCSTIL_KODE (1996-2012)

Variablen til opgørelse af den primære arbejdsmarkedstilknytning kaldes SOCSTIL i perioden 1996-2008. I 1996 ændres variabelen NYARB til SOCSTIL, fordi underopdelingen af lønmodtagerne ændres. DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til SOCSTIL_KODE.

Stillings-/fagklassifikation^[6]

Stillings- og fagklassifikationen angiver for hvert år, hvilken stilling eller fag der bestrides. Både kilder til og det anvendte klassifikationssystem er ændret væsentligt gennem perioden fra 1980 til 2012. For årene 1980-1989 findes stillings-/fagklassifikationen i variabelen NYSTIL og for årene 1994-2012 i varianter af DISCO-koder. Der findes ikke stillings-/fagklassifikation for årene 1990-1993 i RAS. Denne findes i Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM).

NYSTIL (1980-1989)^[4]

NYSTIL klassificerer den beskæftigede del af befolkningen efter arbejdsindholdet.

Selvstændige 1980ff:

De selvstændige og medarbejdende ægtefællers stillingskode, STILGR2 og DISCO kode sættes ud fra virksomhedens branchekode.

Lønmodtagere 1980ff:

For lønmodtagere sættes NYSTIL kode ud fra de registeroplysninger der er til rådighed. Koderne sættes for personer:

- der har et job eller
- hvor der er stillingsoplysninger (til og med 1999) eller
- hvor kode for a-kassemedlemsskab fra tidligere år eksisterer (til og med 2002)

NYSTIL koden (stillingskode) sættes ud fra følgende kilder i prioriteret rækkefølge:

1. Stat, oplysninger om stilling i staten
2. Kommune, oplysninger om stilling i kommune/amt
3. Søjstillings (oplysninger om maritime stillinger i staten) afløses i 1991 af lønstat oplysninger
4. CSR-P (fra 1991 stillingsoplysninger fra det centrale personregister), stillingsoplysning hos Skat (fra selvangivelsen)
5. AKAS- kode, oplysning om medlemsskab af A-kasse
6. AKAS/BRANCHE, oplysning om medlemsskab af A-kasse og branchekode
7. Igangværende uddannelse, oplysninger om især lærlinges uddannelse

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til NYSTIL.

DISCO

DISCO er betegnelsen for arbejdsfunktionen og kaldes også fagklassifikationen. I arbejdsstyrkestatistikken (RAS) følges fra 1994 til 2007 DISCO-88 nomenklaturen. DISCO-88 er den officielle danske version af den internationale fagklassifikation, International Standard Classification of Occupations, ISCO-88, som er

udarbejdet af International Labour Organisation, ILO. DISCO findes for lønmodtagerne i RAS og via DISCO fastlægges færdighedsniveauet for lønmodtagerne, hvilket vises i kategorien socioøkonomisk status. Fra 2008 følger arbejdsfunktionen for lønmodtagere klassifikationen DISCO-08. Ændringen i DISCO-nomenklaturen fra DISCO-88 til DISCO-08 skyldes en international ændring af den bagvedliggende ISCO-nomenklatur.

DISCO_RAS_KODE (1994-2007)^[4]

DISCO_RAS_KODE klassificerer den beskæftigede del af befolkningen efter arbejdsindholdet ved hjælp af den gældende DISCO-88-nomenklatur.

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til DISCO_RAS_KODE.

DISCO_KODE (2008-2012)^[4]

DISCO_KODE klassificerer den beskæftigede del af befolkningen efter arbejdsindholdet ved hjælp af den gældende DISCO08-nomenklatur.

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til DISCO_RAS_KODE.

Branche for arbejdssted^[1]

Dansk Branchekode er en statistisk klassifikation af økonomiske aktiviteter og dens væsentligste funktion er at danne grundlag for branchekodning, af virksomheder efter disses hovedaktivitet, og for de branchefordelte statistikker. For lønmodtagerne, arbejdsgivere, momsbetalere og medarbejdende ægtefæller er det branchen for det arbejdssted, personen er ansat på, der er afgørende for brancheplaceringen. Et arbejdssted er defineret som en erhvervsenhed, der organisatorisk, geografisk og branchemæssigt er sammenhængende. Oplysningerne om branchen stammer fra erhvervsregistret. For øvrige selvstændige er branchen uoplyst. I 1993 ændredes branchenomenklaturen fra DSE-77 til DB-93. I 2003 ændredes branchenomenklaturen til DB-03. I 2008 ændres branchenomenklaturen til DB07. Brancherne er herefter opdelt efter Dansk Branchekode 2007. Dansk Branchekode (DB-XX) er en dansk branchenomenklatur baseret på EU's nomenklatur (NACE). De første fire cifre svarer til NACE rev. 2, mens de to sidste cifre er danske underopdelinger.

ARBRANCHE (1980-1989)

Branchekode for arbejdsstedet i perioden 1980-1992 klassificeret efter DSE-77. Oplysningen er hentet fra Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM) og opgørelsesmetoden er derfor forskellig fra den benyttede i RAS.

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til DSE-77. Note: Denne er ikke med i data for indeværende.

ISIC (1980-1992)

Branchekode for arbejdsstedet i perioden 1980-1992 klassificeret efter ISIC.

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til ISIC.

BRANCHE_KODE (1992-2007)

Fra 1992 er branchen for arbejdsstedet klassificeret efter DB93, den danske variant af den 6-cifrede NACE-kode - den fælles EU-branchenomenklatur. Denne ligger i variabelen BRANCE_KODE.

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til BRANCE_KODE efter DB93 nomenklaturen.

DB07 (2000-2007)

Branchekode for arbejdsstedet i perioden 2000-2007 klassificeret efter DB-07-nomenklaturen.

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til DB07.

ARB_HOVED_BRA_07 (2008-2012)

Branchekode for arbejdsstedet i DB-07 klassifikationen.

DOC*X databasen på Danmarks Statistik indeholder (SAS-)formater til ARB_HOVED_BRA klassificeret efter D0-B07.

Samlet præcision^[1]

De grunddata, som RAS er baseret på, må betegnes som værende af høj kvalitet. RAS er samtidigt en totaltælling af befolkningen, og dermed er der ikke samme usikkerhed som ved statistikker baseret på stikprøver.

I 2003 er der et databrud i RAS-statistikken. Forandringer på arbejdsmarkedet og bedre datakilder gjorde, at der var opstået et behov for at foretage forskellige ændringer af statistikken. Ændringerne medførte blandt andet at prioriteringsrækkefølgen mellem bruttobestandene blev revideret en smule.

I 2009 er der ligeledes et databrud i statistikken. De hidtidige datagrundlag for lønmodtagerbeskæftigelsen har været det centrale oplysningsseddelregister. Det centrale oplysningsseddelregister var dannet på baggrund af årlige indberetninger fra arbejdsgiverne til SKAT. På oplysningssedlen kunne arbejdsgiveren angive, at lønmodtageren var beskæftiget hele året, eller hvis dette ikke var tilfældet angive fra- og til-dato for ansættelsesforholdets varighed. Danmarks Statistik er dog af den formodning, at helårsmarkeringen nok er blevet brugt i for mange tilfælde.

Fra 2009 er e-Indkomst registeret datagrundlag for Beskæftigelse for Lønmodtagere. E-Indkomst registeret baserer sig på månedlige indberetninger fra arbejdsgiveren. Det betyder, at oplysningen om, hvornår et ansættelsesforhold rent faktisk er gældende, har fået en større grad af sikkerhed. Dette påvirker niveauet for beskæftigelsen i nedadgående retning.

Fra 2009 anvendes der månedlige oplysninger fra Danmarks Statistiks e-indkomstregister som grundlag for lønmodtagerbeskæftigelsen. Det betyder, at kvaliteten af informationen om lønmodtageren rent faktisk arbejder ultimo november, er væsentligt højere end tidligere. Der kan dog være nogle tilfælde, hvor der eksempelvis sker efterbetalinger til tidligere ansatte, og hvor det kan være vanskeligt at rette op på datakvaliteten. Før 2009 blev det centrale oplysningsseddelregister anvendt. Det centrale oplysningsseddelregister var dannet på baggrund af årlige indberetninger fra arbejdsgiverne til SKAT. På

oplysningssedlen kunne arbejdsgiveren angive, at lønmodtageren var beskæftiget hele året (helårsmarkering), eller, hvis dette ikke var tilfældet, angive fra- og til-dato for ansættelsesforholdets varighed. Danmarks Statistik er dog af den formodning, at helårsmarkeringen nok er blevet brugt i for mange tilfælde, hvilket betyder, at beskæftigelsen kan være blevet overvurderet.

Når en person har flere job på referencetidspunktet (f.eks. hvis personen både har et job som lønmodtager og selvstændig), vælges jobbet, hvor det antages, at personen arbejder flest timer. For lønmodtagere findes der før 2009 ikke oplysninger om det eksakte antal timer, der er arbejdet. For selvstændige og medarbejdende ægtefæller mangler oplysningerne helt. På baggrund af det indbetalte ATP-beløb (for lønmodtagere) og oplysning om den selvstændige har ansatte kunne der før 2009 beregnes et groft mål for arbejdsomfanget i jobbet. Fra 2009 foreligger der information om løntimer for lønmodtagerne, hvilket betyder, at arbejdsomfanget er mere præcist for lønmodtagere fra 2009.

Underopdelingen af lønmodtagergruppen efter færdighedsniveau (dvs. topledere, lønmodtagere på højeste niveau, lønmodtagere på mellemniveau, lønmodtagere på grundniveau, andre lønmodtagere og lønmodtagere uden nærmere angivelse) foregår i nogle tilfælde ved imputering. Dette sker, når lønmodtageren arbejder i mindre virksomheder i den private sektor, der ikke skal indberette til Danmarks Statistiks lønstatistik. I disse tilfælde er kvaliteten af oplysningen om færdighedsniveauet (DISCO-koden) væsentligt dårligere.

Kilder:

- [1] Statistikdokumentation for Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik 2013, Danmarks Statistik 2013, http://www.dst.dk/Site/Dst/SingleFiles/kvaldeklbilag.aspx?filename=f3ac669c-6dde-41b9-ac71-37540e134cafRegisterbaseret_arbejdsstyrkestatistik_2013
- [2] <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/tilknytning-til-arbejdsmarkedet/registerbaseret-arbejdsstyrke#>
- [3] <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/registerbaseret-arbejdsstyrkestatistik>
- [4] Beskrivelse af NYSTGR og sammenhæng til SOCIO og DISCOALLE_INDK/ -08, Danmarks Statistik 2010
- [5] Databeskrivelsen 0-Databeskrivelse.xls for DOC*X databasen, af AN, Forskerservice, Danmarks Statistik 2015.
- [6] Kort beskrivelse af AKM, af PLT, Velfærd, Danmarks Statistik 2015
- [7] Statistiske Efterretninger i serien Arbejdsmarked nr. 1998:21